

**ALAPVETŐ JOGOK BIZTOSA
AZ ENSZ NEMZETI EMBERI JOGI INTÉZMÉNYE**

Az alapvető jogok biztosának

JELENTÉSE

az AJB-587/2023. számú ügyben

A tanköteles tanuló iskolából való kizárás fegyelmi büntetésének kiszabásával és a fenntartóhoz benyújtott szülői kérelem elbírálásával összefüggésben

Előadó:

- Dr. Bukor Liza

Érintett szerv:

- Makói Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola Almási Tagintézmény
- Hódmezővásárhelyi Tankerületi Központ

2023.

**Az alapvető jogok biztosának
Jelentése
az AJB-587/2023. számú ügyben
(előzmény: AJB-3631/2022.)**

A vizsgálat megindítása

Egy édesapa panaszbeadványában előadta, hogy gyermeke a Makói Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola Almási Tagintézményének (a továbbiakban: Iskola) 4. osztályos tanulója, aki „négy éve tartó tanári terror áldozata”. Kifogásolta, hogy a gyermekét számtalan atrocitás érte – köztük fizikai bántalmazás is –, valamint a szülő álláspontja szerint a gyermeke (a továbbiakban: tanuló) alaptalanul kapott igazgatói és szaktanári figyelmeztetéseket, és noha többször kérte az Iskola segítségét, a felelősséget háritották, a gyermeket „állították be bűnösnek”. A panaszos szülő mindemellett utalt arra is, hogy a Hódmezővásárhelyi Tankerületi Központhoz (a továbbiakban: Tankerületi Központ) fordult, ám a problémák nem oldódtak meg. A panaszos a Tankerületi Központtól kapott választ követően ismét Hivatalomhoz fordult az abban foglaltakat sérelmezve.

Tekintettel arra, hogy a panaszbeadványban foglaltak alapján felmerült az alapvető jogokkal összefüggő visszasság gyanúja, ezért az alapvető jogok biztosáról szóló 2011. évi CXI. törvény (a továbbiakban: Ajbt.) 18. § (1) bekezdése alapján vizsgálatot indítottam. A vizsgálat eredményes lefolytatása érdekében az Ajbt. 21. § (1) bekezdés b) pontja és (2) bekezdése alapján megkerestem a Tankerületi Központ igazgatóját.

Az érintett alapvető jogok és alkotmányos elvek

- a jogállamiság elve és a jogbiztonság követelménye: *„Magyarország független demokratikus jogállam”* (Alaptörvény B) cikk (1) bekezdés);
- az oktatáshoz való jog: *„Minden magyar állampolgárnak joga van a művelődéshez. Magyarország ezt a jogot a közművelődés kiterjesztésével és általánossá tételével, az ingyenes és kötelező alapfokú, az ingyenes és mindenki számára hozzáférhető középfokú, valamint a képességei alapján mindenki számára hozzáférhető felsőfokú oktatással, továbbá az oktatásban részesülők törvényben meghatározottak szerinti anyagi támogatásával biztosítja.”* [Alaptörvény XI. cikk (1) és (2) bekezdései];
- a gyermekek védelemhez és gondoskodáshoz való joga: *„Minden gyermeknek joga van a megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges védelemhez és gondoskodáshoz”* [Alaptörvény XVI. cikk (1) bekezdés];
- a tisztességes hatósági eljáráshoz való jog *„Mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyeit a hatóságok részrehajlás nélkül, tisztességes módon és ésszerű határidőn belül intézzék.”* [Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdés];
- a jogorvoslathoz való jog: *„Mindenkinek joga van ahhoz, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti.”* [Alaptörvény XXIV. cikk (7) bekezdés]

Az alkalmazott jogszabályok

- a Gyermek jogairól szóló, New Yorkban, 1989. november 20-án kelt Egyezmény kihirdetéséről szóló 1991. évi LXIV. törvény (a továbbiakban: Egyezmény);
- a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény (a továbbiakban: Nkt.);

- az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény (a továbbiakban: Ákr.);
- a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet (a továbbiakban: 20/2012. EMMI rendelet);
- a pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről szóló 15/2013. (II. 26.) EMMI rendelet (a továbbiakban: 15/2013. EMMI rendelet)
- a pedagógusok előmeneteli rendszeréről és a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény köznevelési intézményekben történő végrehajtásáról szóló 326/2013. (VIII. 30.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Korm. rendelet).

Előzmények

A tanulót érő atrocitásokat és a szülő álláspontja szerint alaptalan szaktanári és igazgatói figyelmeztetéseket sérelmező első beadványa alapján Hivatalom megkereste az érintett Iskolát fenntartó Tankerületi Központ igazgatóját, akinek a válaszából kitűnt, hogy a Tankerületi Központ a szülő sérelmeit ismeri, annak kivizsgálására eljárást folytat.

A folyamatban lévő fenntartói eljárásra tekintettel az ügyet hatáskör hiánya miatt lezártam azzal, hogy felhívtam a panaszos szülő figyelmét a fenntartói eljárást követő ombudsmani vizsgálat lehetőségére, a szülő oktatási intézménnyel való együttműködési kötelezettségére, valamint a tanuló szakértői véleménye felülvizsgálatának esetleges esedékességére. A szakértői vélemény felülvizsgálatának lehetőségéről a Tankerületi Központ igazgatóját is tájékoztattam. A panaszos a Tankerületi Központtól kapott választ követően újabb beadványt nyújtott be Hivatalomhoz.

A megállapított tényállás

1.1. A Tankerületi Központ igazgatója első megkeresésemre adott válaszában az alábbiakról adott tájékoztatást.

A tanuló 2019. szeptember 1. napja óta tanulói jogviszonyban áll a Makói Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola Almási Tagintézményével. A tanuló édesapja 2020 novembere óta folyamatosan különböző panaszokkal élt gyermeke és annak testvérei oktatásával kapcsolatban, valamint fenyegető tartalmú üzeneteket küldött a pedagógusoknak, amely kapcsán feljelentésre is sor került.

Az igazgató hivatkozott arra, hogy a szülő minden egyes bejelentése után mind intézményi, mind fenntartói kivizsgálásra sor került, *több alternatív pedagógiai módszert, többletsegítséget biztosítottak a tanulónak, azonban a szülő hozzáállása és viselkedése a pedagógiai törekvések ellenére konfliktusokat eredményezett.* Az igazgató válaszában utalt arra, hogy *a szülő intézményen belüli nem megfelelő viselkedése és a gyermek agresszív megnyilvánulásai a többi tanuló testi és lelki épségét is veszélyezteti, hatással van a moráljukra és teljesítményükre, valamint a mellékelt iratok alapján a gyermek esetében önbántalmazó viselkedést is tapasztaltak.*

Az érintett tanuló az Iskolában bejegyzéseket kapott, amelyek minden esetben magatartásával, a szabályok megszegésével összefüggésben keletkeztek. A fenntartó képviselőjeként a probléma megoldását több eszközzel támogatta, így például pedagógiai asszisztens alkalmazásával, fejlesztő órák biztosításával, esetmegbeszéléseken való részvétellel – amelyekbe az Iskola a fenntartón kívül társintézményeket is bevont – , iskolapszichológusi segítséggel, a szülők részére nyílt nap rendezésével a családsegítő munkatársak részvételével, személyre szabott jutalmazási módszer alkalmazásával, ugyanakkor a szülők szóban megígért együttműködése nem valósult meg, a szülők együttműködőbb magatartásra bírására pedig kevés eszköz állt a rendelkezésére. A mellékelt iratok alapján az Iskola javasolta a szülők

számára, hogy hetente – előre egyeztetett időpontban – keressék fel az intézmény vezetőit konzultáció céljából, azonban ezzel a lehetőséggel a szülők csak néhány alkalommal éltek. Az igazgató válaszában kifejtette, hogy az érintett gyermek érdekében újabb eszmegbeszélésre kerül majd sor, amelynek célja a kialakult konfliktus megoldása.

A válaszhoz mellékelt iratok alapján a gyermeket először óvodás korában, 2016 áprilisában vizsgálta a pedagógiai szakszolgálat, amely során megállapították, hogy a gyermek tanulási, magatartási nehézséggel (BTM) küzd, ezt követően a 2017 októberében, majd a 2019 januárjában végzett felülvizsgálat során a BTM státusza megmaradt. Tekintettel arra, hogy a tanuló veszélyeztetettsége is felvetődött, az Iskola jelzőrendszeri tagként több alkalommal is jelzéssel élt a Makói ENI Család- és Gyermekjóléti Szolgálat (a továbbiakban: ENI) felé, így az első jelzést követően, 2020. január 16-tól a család alapellátásban részesült. Az igazgató felhívta a figyelmet arra is, hogy az érintett tanuló egy alkalommal az Iskolát elhagyta és más intézményben létesített tanulói jogviszonyt, azonban rövid időn belül visszakerült az Iskolába, tekintettel arra, hogy *befogadó iskola* minőségéből fakadóan vissza kellett venni a gyermeket. Az Iskola *befogadó iskola* minőségére figyelemmel több „extrém módon renitens”, magatartási és beilleszkedési zavarral küzdő gyermek is volt a tanuló osztályában. A tanuló pszichiátriai vizsgálatára is sor került 2022 augusztusában – amelyet ezt megelőzően az Iskola többször javasolt már –, amelyen ADHD diagnózist véleményeztek, azonban az édesapa a gyermek folyamatos segítségét, gyógyszeres kezelését elutasította.

A tanuló társai által történő bántalmazása és a pedagógusok által teremtett „elviselhetetlen körülmények” kapcsán a mellékelt iratok szerint a Tankerületi Központ 2022. május 27-én megkereste a Csongrád-Csanád Vármegyei Kormányhivatal Makói Járási Hivatalát (a továbbiakban: járási hivatal), Hódmezővásárhely alpolgármesterét és az ENI-t, mivel korábban a szülő a Tankerületi Központhoz kérelemmel fordult azzal, hogy a tanuló bántalmazását a járási hivatalvezető és az alpolgármester igazolni tudja. A járási hivatal válaszában jelezte a Tankerületi Központnak, hogy mindezekről nincs tudomása, az ENI pedig tájékoztatást adott arról, hogy a tanuló BTM-es, a szülők nem a kellő és elvárható módon nyitottak a pedagógusokkal a kommunikációra és csupán a szülők elmondása alapján tudnak nyilatkozni a tanuló esetlegesen felmerülő bántalmazásáról.

1.2. A Tankerületi Központ igazgatóját ismételtén megkerestem, ugyanis a panaszos, a Tankerületi Központ hozzá címzett újabb válaszát ugyancsak sérelmezte. Az igazgató a második megkeresésemre adott válaszában kifejtette, hogy a panaszos részére a Tankerületi Központ eljárását lezáró, 2022. október 14-én kelt levél csupán tájékoztatás céljával, válaszlevélként íródott a panaszos 2022 szeptemberének második felétől 2022. október 13. napjáig a Tankerületi Központ részére továbbított elektronikus leveleire. Az igazgató álláspontja szerint *„az üzenetek tartalma nem merítette ki a kérelem fogalmát (...), így a kérelem elbírálására vonatkozó alaki és anyagi jogszabályi rendelkezések alkalmazása nem merült fel a tájékoztató levél megfogalmazásakor”*. Hangsúlyozta, hogy a panaszos szinte *heti rendszerességgel* kereste meg a Tankerületi Központot, amely megkeresésekre *minden esetben érdemi információkat tartalmazó választ kapott*, a panaszost kérdései nyomán tájékoztatták az intézményváltás során felmerülő lehetőségekről, valamint a tanulót ért bántalmazás következtében indítható eljárásról.

A Tankerületi Központ igazgatója ismételtén felhívta a figyelmemet arra, hogy a gyermek veszélyeztetettsége, ön-és közveszélyes viselkedése miatt a családsegítők felé jelzést tett az Iskola, első alkalommal 2019. október 18-án, majd 2020. szeptember 23-án, továbbá a családsegítő munkatárs és az iskolai szociális segítő folyamatosan kapcsolatot tartott a családdal.

A válaszhoz mellékelt iratok alapján a tanuló szülei és az Iskola között nem volt jól működő kommunikáció, a tanulót az Iskola kérésére minden nap hamarabb elvitték az

iskolából. A tanuló viselkedésében először tapasztalható volt javulás, azonban amikor az osztályba egy új tanuló érkezett, gyakran konfliktushelyzetbe kerültek. A családsegítő munkatársa 2021. január 19-én részt vett egy osztálytájékoztatón, amelyen a gyermekkel egy osztályba járó tanulók szülei arról számoltak be, hogy a gyermekek a tanuló rendbontó magatartása miatt nem tudnak zavartalanul tanulni. A családsegítő az Iskola javaslata alapján kérte a panaszos szülőt, hogy a tanulót vigyék el egy teljes körű pszichológiai kivizsgálásra, ám ettől ők kezdetben elzárkóztak.

Az igazgató tájékoztatót arról is, hogy az Iskola *fegyelmi eljárást folytatott le a tanulóval szemben, mivel az Iskola szerint a tanuló vétkesen és súlyosan, többszörösen megsértette az Nkt. 46. § (1) bekezdés b), d), e), g) és h) pontjában, valamint a Házirendben foglalt tanulói köteleességeket.* A tanuló fegyelmi tárgyalását 2022. december 2-án tartották, amelyen részt vett a tanuló, a tanuló szülei, az intézményvezető, a tagintézmény-vezető, a gyermek osztályfőnöke, a gyermek- és ifjúságvédelmi felelős, valamint a fegyelmi bizottság tagjai. A fegyelmi eljárás eredményeképpen *az Iskola fegyelmi bizottsága kizárta a gyermeket az intézményből,* amely döntés ellen a panaszos fellebbezéssel élt a Tankerületi Központnál. Az elsőfokú fegyelmi határozat indokolása szerint a gyermek tanórai viselkedésével folyamatos problémák voltak, zavarta az óra menetét és társait a tanulásban, valamint gyakoriak voltak az agresszív, tiszteletlen, fegyelmezhetetlen megnyilvánulásai a társaival szemben.

A Tankerületi Központ a fellebbezés elutasításáról döntött a 2022. december 19. napján meghozott határozatában, ugyanis úgy ítélte meg, hogy *a tanuló többször is megszegte az általánosan elvárt magatartási szabályokat, az iskolában tanúsított magatartása nem felelt meg az Nkt. 46. § (1) bekezdés b), d), e), g) és h) pontjában, valamint a Házirendben foglalt tanulói köteleességeknek.* A másodfokú határozat indokolása szerint *a gyermek a 2022/2023-as tanév első felében számos alkalommal részesült szaktanári, osztályfőnöki, ügyeletes tanári, illetőleg igazgatói figyelmeztetésben, valamint megrovásban és intésben.* A határozatban megállapították azt is, hogy a tanuló által több alkalommal is elkövetett cselekmények közül nem egy minősíthető rendkívüli fegyelmi vétségnek.

A mellékelt iratok alapján a Tankerületi Központ 2023. január 16-án együttműködést kérve tájékoztatta a Csongrád-Csanád Vármegyei Kormányhivatal Makói Járási Hivatalának hivatalvezetőjét a kialakult konfliktusos helyzetről, illetve a gyermek kizárásáról.

A kizáró határozat ellenére – tekintettel arra, hogy Makó városában csupán egy állami fenntartású intézmény működik és a többi, más fenntartású intézmény nem fogadja a gyermeket – a gyermek továbbra is az iskolában teljesítette a tankötelezettségét, az illetékes kormányhivatallal egyeztetve megfelelő megoldást igyekeztek találni, amelyet a panaszos szülő konfrontatív magatartása jelentősen megnehezített.

1.3. A Tankerületi Központ igazgatójának második megkeresésemre adott válasza mutatott rá arra, hogy a tanuló ellen az Iskola fegyelmi eljárást folytatott le és az iskolából való kizárás fegyelmi büntetésének kiszabásával sújtotta. Az elsőfokú fegyelmi határozatot a Tankerületi Központ helybenhagyta. Mindezekre figyelemmel az ügyben további kérdések merültek fel, amelyek tisztázása érdekében ismételten szükségessé vált a Tankerületi Központ igazgatójának megkeresése.

A Tankerületi Központ igazgatója az immár harmadik megkeresésemre adott válaszában – amelybe az Iskola intézményvezetőjét is bevonta – ismételten kifejtette álláspontját, amely szerint az Iskola minden tőle telhetőt megtett a gyermek lemaradásának csökkentése érdekében a szocializációs folyamat és a tanulmányok terén, egyéni segítségén túl szakszolgálaton keresztül a család egésze részére konfliktuskezelési terápián való részvételt javasoltak. A válaszban utalt arra is, hogy az Iskolában 2018/19-es, illetve 2019/20-as tanévben a Pedagógiai Szakszolgálat biztosított iskolapszichológusi ellátást, de a Covid-19 járvány után már a szakszolgálat sem tudott iskolapszichológust biztosítani, az Iskolában jelenleg sincs iskolapszichológus, ezért a

2022/23-as tanévben az ENI segítségét kérték. Ebből kifolyólag az Iskola 2022 szeptemberében felvette a családsegítő munkatárssal a kapcsolatot, hogy az ENI-n keresztül kapjon a család ellátást, mivel az Iskolában nem tudtak a tanulónak pszichológusi megsegítést biztosítani, ám a családsegítő munkatársával egyeztetett két időpont egyikén sem jelent meg a család. Ennek kapcsán az igazgató *évek óta fennálló problémaként jelezte azt, hogy nincs pályázó az iskolapszichológusi pozíció betöltésére meghirdetett állásokra, így óraadói megbízási szerződés alapján látja el egy-egy szakember a feladatokat több iskola vonatkozásában is.*

A kapott válasz szerint az Iskolában számos kortárs konfliktus jelentkezik minden nap, köztük fizikai atrocitás is. Ennek megoldására teljes állásban foglalkoztatnak egy gyermek- és ifjúságvédelmi felelőst, aki részt vesz a konfliktusok kezelésében. Ilyen mediációs folyamaton a 2022/2023-as tanévben az érintett tanuló is részt vett egy régóta húzódó konfliktus kapcsán.

Az intézményvezető kifejtette, hogy a házirendben foglalt szabályokat megszegő tanulókat a házirendben meghatározott büntetési fokozattal sújtják. A házirend alapján abban az esetben, ha a tanuló büntetési fokozatai eléri a legalább három igazgatói figyelmeztetést, a rákövetkező házirendi szabály megszegésénél az intézményvezetőnek jogában áll fegyelmi tárgyalást kezdeményezni. Utalt arra is, hogy az Iskola minden lehetőséget megragad annak érdekében, hogy a konfliktusok kezelése témájával kapcsolatban képzést biztosítson a pedagógusok és a pedagógiai asszisztensek számára, valamint a tantestület több tagja saját költségen is vállalja a képzését. A válaszhoz mellékelt iratok alapján több másik tanulóval szemben is folytatott le fegyelmi eljárást az Iskola, akiket szigorú megrovás fegyelmi büntetésben részesítettek, egy tanulót fegyelmi büntetesként eltiltottak az iskolai buszjárat használatától.

A tanuló szakértői véleményének felülvizsgálata kapcsán – a válaszban foglaltak szerint – a 2022-ben történt pszichiátriai kivizsgálás zárójelentésének kézhezvételekor tanuló rendelkezett érvényes szakértői véleménnyel, a 2020. március 23-án érkezett szakértői véleményben BTM-es státuszt kapott, annak felülvizsgálati időpontját 2023 februárjában határozták meg. Az Iskola – tekintettel arra, hogy a család kommunikációja szerint a tanulót érintő vizsgálatok nagy terhet jelentenek a számukra – úgy döntött, hogy a pszichiátriai zárójelentést követően nem azonnal küldik a gyermeket felülvizsgálatra, hanem az eredeti időpontban teszik ezt meg, erről szóban egyeztettek a családdal.

Az igazgató a másodfokú fegyelmi határozattal összefüggésben kiegészítésként kifejtette, hogy a Tankerületi Központ a fegyelmi büntetés alapjául szolgáló tényeket megvizsgálva megállapította, hogy a tanuló által több alkalommal is elkövetett cselekmények (osztálytársainak durva, verbális és fizikai bántalmazása) közül nem egy minősíthető rendkívüli fegyelmi vétségnek, amivel társai emberi méltóságát, testi épségét és a biztonságos környezetben való oktatás-neveléshez fűződő jogukat durván sérti. Így a Tankerületi Központ mérlegelve az elkövetett cselekmények tárgyi súlyát, a tanuló életkorát, életkörülményeit, valamint a hatályos jogszabályi előírásokat, a gyermeket az iskolából kizáró határozat elleni fellebbezés elutasításáról döntött. A válaszhoz mellékelt fellebbezést elutasító határozat indokolása szerint az Nkt. 58. § (5) bekezdése alapján *kizárás az iskolából* fegyelmi büntetés csak rendkívüli vagy ismétlődő fegyelmi vétség esetén alkalmazható, az ügyben pedig egyértelműen megállapítható, hogy a tanuló többször is megszegte az általánosan elvárt magatartási szabályokat. Az intézményvezető tájékoztatása szerint az érintett tanulót a fegyelmi tárgyalás kihirdetéséig számos alkalommal figyelmeztették tettei súlyosságára, és annak lehetséges kimeneteleire, a fegyelmi tárgyalásról szóló tájékoztatást követően is további öt alkalommal folytatott rendbontó magatartást. A fegyelmi tárgyaláson tanúsított magatartása, tagadása, valamint a szülő gyermekének szabálykövető magatartása erősítéséhez szükséges támogatásának teljes hiánya, a többi tanuló védelme, a szakszerű pszichológusi ellátás szülő általi gátolása vezetett ahhoz a döntéshez, hogy a gyermek a kiszabható legszigorúbb büntetésben részesüljön. A kizáró döntés megszületését követő körülbelül három hónapban

több, mint negyven naplóbejegyzést kapott a gyermek házi feladat vagy felszerelés hiány miatt, szaktanári vagy ügyeletesi figyelmeztetést, valamint tájékoztatást a szülő a gyermek viselkedéséről, aki több alkalommal okozott testi sérülést is társainak. Ugyanakkor a válasz kitért arra is, hogy a kizáró határozat ellenére a tanuló továbbra is az Iskolában teljesítette a tankötelezettséget, hiszen a Csongrád-Csanád Vármegyei Kormányhivatal által kijelölt egyházi fenntartású iskola nem kívánta átvenni őt.

Továbbá az igazgató arról is tájékoztatott, hogy a Tankerületi Központ a 2023. március 10-én kelt levelében hivatalos megkeresés keretében egyeztetett a Csongrád-Csanád Vármegyei Kormányhivatalt vezető főispánnal, amelyben megoldási lehetőségeket vázolt fel. Utalt arra is, hogy a főispán 2023. március 14-én kelt válaszelevelében kifejezte támogatását amellyel, hogy a tanuló jogviszonya továbbra is az Iskolával álljon fenn, szorosabb gyermekvédelmi gondoskodás mellett. Továbbá azt is javasolta, hogy a gyermekkel szemben folytatott fegyelmi büntetés végrehajtását függesszék fel.

A vizsgálat megállapításai

I. A hatáskör tekintetében

Az alapvető jogok biztosának feladat- és hatáskörét, az ennek ellátásához szükséges vizsgálati jogosultságait az Ajbt. határozza meg. Az Ajbt. 18. § (1) bekezdése szerint az alapvető jogok biztosához bárki fordulhat, ha hatóság (ideértve a közszolgáltatást végző szervet is) tevékenysége vagy mulasztása az alapvető jogát sérti vagy annak közvetlen veszélyével jár, feltéve, hogy a rendelkezésre álló közigazgatási jogorvoslati lehetőségeket – ide nem értve a közigazgatási pert – már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.

Az Ajbt. 18. § (2) bekezdés a) pontja értelmében közszolgáltatást végző szervnek minősül függetlenül attól, *hogy milyen szervezeti formában működik az állami vagy önkormányzati feladatot ellátó, illetve e feladat ellátásában közreműködő szerv.* Az Nkt. 1. § (2) bekezdésében rögzíti, hogy a köznevelés közszolgálat, és amelynek általános kereteit és garanciáit az állam biztosítja. Az Nkt. 74. § (1) bekezdése *értelmében az állam gondoskodik – az óvodai nevelés, illetve a többi gyermekkel, tanulóval együtt nevelhető, oktatható sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelése kivételével – a köznevelési alapfeladatok ellátásáról.* A fentiek alapján *az Iskola, a fenntartó, egyértelműen a közszolgáltatást végző szervek közé sorolható, így az ombudsman vizsgálati jogosultsága az érintett intézményre, illetve a fenntartóra egyértelműen kiterjed.*

Az Ajbt. 1. § (2) bekezdés a) pontja és (3) bekezdése alapján a biztos tevékenysége során – különösen hivatalból indított eljárások lefolytatásával – megkülönböztetett figyelmet fordít a gyermekek jogainak a védelmére.

II. Az érintett alapvető jogok és elvek tekintetében

Az alapvető jogok biztosja egy adott társadalmi probléma mögött álló összefüggésrendszer feltárása során autonóm, objektív és neutrális módon, kizárólag alapjogi érvek felsorakoztatásával és összevetésével tesz eleget mandátumának. Az ombudsmani intézmény megalakulása óta az országgyűlési biztos következetesen, zsinórmértékként támaszkodott az Alkotmánybíróság alapvető jogállami garanciákkal és az alapjogok tartalmával kapcsolatos elvi megállapításaira, valamint – az ombudsmani jogvédelem speciális vonásainak megfelelően – alkalmazta az alapjog-korlátozás alkotmányosságát megítélni hivatott alapjogi tesztek.

Az Alaptörvény vonatkozó rendelkezéseinek szövege Alaptörvény Negyedik Módosításának hatályba lépését követően továbbra is nagyrészt megegyezik az Alkotmányban foglaltakkal, az alkotmányos követelmények és alapjogok tekintetében jellemzően nem

tartalmaz olyan rendelkezéseket, amely ellentétesek volnának a korábbi alkotmányunk szövegével.

Az Alkotmánybíróság a 22/2012. (V. 11.) AB határozatában arra mutatott rá, hogy „*az előző Alkotmány és az Alaptörvény egyes rendelkezései tartalmi egyezősége esetén éppen nem a korábbi alkotmánybírósági döntésben megjelenő jogelvek átvételét, hanem azok figyelmen kívül hagyását kell indokolni*”. Az Alkotmánybíróság ugyanakkor a 13/2013. (VI. 17.) AB határozatában kiemelte, hogy az adott határozatban vizsgált törvényi rendelkezések esetében már az Alaptörvény Negyedik Módosítása alapján jár el a korábbi alkotmánybírósági határozatokban foglaltak felhasználhatóságát illetően. A testület ennek kapcsán elvi élel mondta ki, hogy „*az Alkotmánybíróság a hatályát veszített alkotmánybírósági határozat forrásként megjelölésével, a lényegi, az adott ügyben felmerülő alkotmányossági kérdés eldöntéséhez szükséges mértékű és terjedelmű tartalmi vagy szövegszerű megjelenítéssel hivatkozhatja vagy idézheti a korábbi határozataiban kidolgozott érveket, jogelveket. Az indokolásnak és alkotmányjogi forrásainak ugyanis a demokratikus jogállamban mindenki számára megismerhetőnek, ellenőrizhetőnek kell lennie, a jogbiztonság igénye az, hogy a döntési megfontolások átláthatóak, követhetőek legyenek. A nyilvános érvelés a döntés indoklásának létalapja. A korábbi határozatokban kifejtett érvek felhasználhatóságát az Alkotmánybíróság mindig esetről esetre, a konkrét ügy kontextusában vizsgálja.*”

Ha összevetjük az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében, XI. cikk (1)-(2) bekezdésében, a XVI. cikk (1) bekezdésében, a XXIV. cikk (1) bekezdésében, és a XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglaltakat a korábbi Alkotmány 2. § (1) bekezdésének, 57. § (5) bekezdésének, 67. § (1) bekezdésének és 70/F. § (1)-(2) bekezdésének szövegével, akkor az állapítható meg, hogy a vizsgálat tárgyát képező jogállamiság elve, az oktatáshoz, valamint a gyermekek jogainak védeleméhez, a tisztességes eljáráshoz, a jogorvoslathoz való jog tekintetében nem hoz olyan érdemi változást az Alaptörvény szövege, mely a korábbi alkotmánybírósági gyakorlat elvetését, tartalmi átértékelését alátámasztaná. Így pedig az elvi megállapításaim megfogalmazása, az alapjogok és az alkotmányos elvek értelmezése során – ellenkező tartalmú alkotmánybírósági döntés megszületéséig – irányadónak tekintem az Alkotmánybíróság által mind az Alaptörvény hatályba lépését megelőzően, mind pedig az azt követően meghozott határozatai indokolásában kifejtett megállapításokat, következtetéseket. A tisztességes eljárás jogának érvényesülése kapcsán érdemes kiemelni, hogy immár külön alkotmányi rendelkezés nevesíti a *tisztességes hatósági eljáráshoz való jogot*.

1. Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése alapján Magyarország *független, demokratikus jogállam*. Az Alkotmánybíróság korábbi töretlen gyakorlata alapján ennek a jogállami minőségnek nélkülözhetetlen eleme a *jogbiztonság*. Az Alkotmánybíróság által gyakran hivatkozott tétel, hogy a jogbiztonság az állam – elsősorban a jogalkotó – köteletségévé teszi annak biztosítását, hogy a jog egésze, egyes részterületei és az egyes jogszabályok is *világosak, egyértelműek, működésüket tekintve kiszámíthatóak és előreláthatóak legyenek a norma címzettjei számára*. Az Alkotmánybíróság döntéseiben felhívta a figyelmet, hogy a jogállamiságnak számos összetevője van, az egyik legfontosabb alapkövetelmény *a közhatalom, a közigazgatás törvény alá rendeltsége, a közhatalommal rendelkező szervek a jog által megállapított működési rendben, a polgárok számára megismerhető és kiszámítható módon szabályozott korlátok között fejtik ki tevékenységüket*. Demokratikus jogállamban ahhoz, hogy a személyek életviszonyaikat, működésüket, magatartásukat a jog által előírtakhoz tudják igazítani, az elvárt kötelezettségeiknek eleget tudjanak tenni, *szükség van a joganyag és a jogi eljárások stabilitására. A jogbiztonság nem csupán az egyes normák egyértelműségét követeli meg, de az egyes jogintézmények működésének kiszámíthatóságát is*.

2. Az Alaptörvény XI. cikk (1)-(2) bekezdése alapján *minden magyar állampolgárnak joga van a művelődéshez, Magyarország ezt a jogot a közművelődés kiterjesztésével és általánossá tételével, az ingyenes és kötelező alapfokú, az ingyenes és mindenki számára*

hozzáférhető középfokú, valamint a képességei alapján mindenki számára hozzáférhető felsőfokú oktatással, továbbá az oktatásban részesülők törvényben meghatározottak szerinti anyagi támogatásával biztosítja. Az Alaptörvény a személyiség kibontakoztatásának, a tájékozott és felelős polgárrá válásnak az egyik alapvető feltételeként *valamennyi magyar állampolgár jogát elismeri a műveltség megszerzésére törekvéshez*. E jog érvényesítése szükségszerűen állami cselekvést igényel: az állam az elengedhetetlenül fontos ismeretek megszerzését, a gyermekek megfelelő fejlődését a kötelező – és ezzel összhangban – bárki számára ingyenesen hozzáférhető *alapfokú* oktatással biztosítja.

Az Alkotmánybíróság a 3046/2013. (II. 28.) AB határozatában kiemelte, hogy az oktatáshoz való jog, valamint az államot terhelő intézményvédelmi kötelezettség tartalmával már több határozatában foglalkozott, az ezekben kifejtett álláspontját pedig az Alaptörvény XI. cikk (2) bekezdésével összefüggésben is fenntartja. Hangsúlyozza, hogy a *mindenkori törvényhozó és végrehajtó hatalom alkotmányos joga és egyben kötelessége az oktatási rendszer működtetésének folyamatos figyelemmel kísérése, a felmerülő hibák kijavítása, a hiányosságok pótlása, a működési zavarok elhárítása, az ellehetetlenülés megakadályozása*. Az alaptörvényi követelmények keretén belül, indokolt esetben a törvényhozót megilleti az oktatási intézményrendszer módosításának, átalakításának joga. A megtett lépésekért éppúgy, mint a szükséges intézkedések elmaradásáért a felelősség a mindenkori kormányzatot terheli.

3. *A gyermek megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges védelemhez és gondoskodáshoz való jogát az Alaptörvény XVI. cikk (1) bekezdése rögzíti*. A gyermeket főszabályként minden olyan alapvető jog megillet, mint bármely más embert, de ahhoz, hogy a jogok teljességével képes legyen élni, biztosítani kell számára az életkorának megfelelő minden feltételt a felnőtté váláshoz. Kifejezetten a gyermekek jogaként rögzíti a törvény a megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges védelemre és gondoskodásra való jogot. E védelemre és gondoskodásra a gyermek mindenkivel szemben igényt tarthat. Így a gyermek szülei, családja, az állam és a társadalom valamennyi tagja is köteles a gyermek jogait tiszteletben tartani, és a társadalom fennmaradásának zálogaként *biztosítani számára a megfelelő fejlődéséhez szükséges feltételeket*. A gyermekek védelemhez és gondoskodáshoz való joga az állam köteletségét alapozza meg *a gyermek személyiségfejlődése intézményes védelmére*. A gyermek, mint az alapjogok alanya oldalán az életkorból adódó hátrányokat az állam oldaláról az az intézményvédelmi kötelezettség egyenlíti ki, hogy *aktívan kell cselekednie a gyermekek alapjogainak előmozdítása, érvényesülése és védelme érdekében*.

Ezt az alaptételt a Gyermekjogi Egyezmény preambuluma is rögzíti, hogy *a gyermeknek, figyelemmel fizikai és szellemi érettségének hiányára, különös védelemre és gondozásra van szüksége, nevezetesen megfelelő jogi védelemre, születése előtt és születése után egyaránt*. Az Egyezmény 1991-től a magyar jog része, részes államaként Magyarország kötelezettséget vállalt a gyermekkel foglalkozó és védelmét biztosító intézmények létesítésére, ezen intézményekben a jogszabályoknak megfelelő szakmai létszám, szakértelem, biztonság, az egészséges környezet biztosítására. Az Egyezmény 3. cikke minden gyermekekkel kapcsolatba kerülő intézményt és hatóságot a gyermek legjobb érdekének megfelelő eljárásra, döntésre kötelez. A gyerekek egyenlő jogait, méltóságuk, fizikai és személyes épségük tiszteletben tartását az Egyezmény 19. cikke hangsúlyozza: a gyermeket védeni kell a fizikai vagy érzelmi erőszak minden formájától, amíg a szülők vagy mások gondozásában (pl. gyermekotthon, óvoda, iskola) van.

4. Az Alaptörvény XXIV. cikke immár kinyilvánítja a *tisztességes eljáráshoz való jogot*. Az Alkotmánybíróság döntéseiben felhívta a figyelmet arra, hogy a jogállamiságnak számos összetevője van. Irányadó alkotmánybíróági tézis, hogy a jogállamiság elvéből folyó egyik legfontosabb alapkövetelmény a *közhatalom, a közigazgatás törvény alá rendeltsége*. A közigazgatás törvényessége akkor valósul meg, ha jogilag szabályozott eljárási keretek között működik, a jogkorlátozásra adott felhatalmazást pedig törvényi szinten pontosan kell

meghatározni. Nem hagyható figyelmen kívül továbbá, hogy a kiszámíthatóság – beleértve az egységes jogalkalmazást – és az eljárási garanciák biztosítása szorosan összekapcsolódik az egyes alanyi alapjogok, szabadságjogok védelmével, mintegy kölcsönösen feltételezik egymást.

5. Az Alaptörvény a *jogorvoslathoz való jogot* az alkotmányos alapjogok között rögzíti. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése szerint *mindenkinek joga van ahhoz, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti*. Az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata szerint a jogorvoslathoz való jog, mint alkotmányos alapjog immanens tartalma az érdemi határozatok tekintetében, a más szervhez vagy ugyanazon szervezeten belüli magasabb fórumhoz fordulás lehetősége. A jogorvoslathoz való jog tényleges érvényesüléséhez a „jogorvoslás” lehetősége, vagyis az is szükséges, hogy a jogorvoslat fogalmilag és szubsztanciálisan tartalmazza a jogsérelem orvosolhatóságát. A jogorvoslathoz való jognak az Alaptörvényben való garantálása a rendes jogorvoslatra vonatkozik.

A jogorvoslathoz való jog lényeges tartalma kiterjed a jogorvoslati lehetőségről vagy annak hiányáról való tájékoztatásra is. A tájékoztatási kötelezettséget az egyes eljárási kódexek is kiemelik, hangsúlyozva, hogy a jogorvoslatról való tájékoztatás nem múlhat az egyes hatóságok mérlegelésén, belátásán. A jogorvoslathoz való jog törvényben meghatározottak szerint gyakorolható, ezért az egyes eljárásokban eltérő szabályozás lehetséges. Az érintettek tehát minden olyan esetben, amikor azt az adott jogszabály lehetővé teszi, meg kell adni a lehetőséget arra, hogy az általa sérelmezett döntés ellen jogorvoslattal éljen. A jogorvoslati fórumnak ennek megfelelően döntési helyzetben kell lennie. A formális, a jogi szabályozás miatt eleve kilátástalan jogorvoslat nem kielégítő. Lényeges, hogy *a közigazgatási eljárásokon kívül eső eljárásokban is eleget kell tenni a jogorvoslati lehetőségekről való tájékoztatásnak*. A jogorvoslati lehetőség biztosítása tehát *nem formai* (jogszabály biztosítja vagy kizárja), *hanem tartalmi* (ténylegesen biztosítva volt-e) kérdés.

III. Az ügy érdemében

1. Az iskolából való kizárás fegyelmi büntetés kiszabhatóságának korlátai kapcsán

Mindenekelőtt rögzíteni kell, hogy panaszos gyermeke többször is megszegte a kötelességeiként nevesített magatartási szabályokat osztálytársainak durva, verbális és fizikai bántalmazásával. A vizsgálat során ugyanakkor a központi kérdés annak tisztázása volt, hogy a magatartási szabályok megsértésekor az Iskola a tanulóval szemben milyen módon lépett fel, ugyanis a magatartási szabályok megszegése többféle jogkövetkezményt vonhat maga után. Ha a tanuló *súlyosan, vétkesen megszegi kötelességeit*, akkor *fegyelmi eljárás* indítható. Amennyiben a magatartási szabályok megszegése nem jelentős, úgy annak következménye *fegyelmező intézkedések alkalmazása* lehet (ide tartoznak a különböző osztályfőnöki, szaktanári és igazgatói intők, figyelmeztetések, megrovások).

Amint arra korábban már az *AJB-1040/2021. számon* kiadott jelentésemben is utaltam, *a két alternatíva között érdemi különbség van*. A fegyelmi eljárás a törvényben részletesen szabályozott, míg a fegyelmező intézkedések formáit és alkalmazásának elveit az 20/2012. EMMI rendelet 5. § (1) bekezdés f) pontja alapján az iskola házirendje rögzíti.

Az Nkt. 58. § (3) bekezdése értelmében iskolai *fegyelmi eljárás megindításának három feltétele van*. Az *első a tanuló kötelességeinek vétkes és súlyos megszegése*. A tanulói kötelességeket az Nkt. 46. § (1) bekezdése felsorolásszerűen rögzíti, ide tartozik, hogy a tanuló megtartsa az iskolai tanórai, egyéb foglalkozások, az iskola helyiségei és az iskolához tartozó területek használati rendjét, a tanuló az iskola vezetői, pedagógusai, alkalmazottai, tanulótársai emberi méltóságát és jogait tiszteletben tartsa, tiszteletet tanúsítson irántuk.

A második és harmadik feltétel a vétkesség és a súlyosság, amelyek fogalmát az Nkt. nem határozza meg. Mindezek alapján a vétkesség fogalmára más jogágak (pl. a büntetőjog, a polgári jog) szabályozásából következtethetünk. Vétkes kötelességszegésről jellemzően akkor beszélhetünk, ha a tanuló nem úgy járt el, ahogyan az az adott helyzetben elvárható és tisztában volt magatartásának következményével. Ennek két alakzata van: a gondatlanság vagy a szándékosság. A harmadik feltételként rögzített a kötelességek súlyos megszegésének megítélése pedig csak az eset egyedi körülményei alapján lehetséges.

Az Nkt. alapján a fegyelmi eljárás lefolytatása mindig mérlegelhető és csak akkor kötelező lefolytatni, ha maga ellen kéri a tanuló, vagy annak szülője.

Ha a tanuló a kötelességeit vétkesen és súlyosan megszegi, az Nkt. 58. § (3) bekezdése értelmében *fegyelmi eljárás alapján, írásbeli határozattal fegyelmi büntetésben részesíthető.* Fegyelmi büntetésként adható megrovás, szigorú megrovás, meghatározott kedvezmények, juttatások csökkentése, megvonása, áthelyezés másik osztályba, tanulócsoporthoz vagy iskolába, eltiltás az adott iskolában a tanév folytatásától vagy kizárás az iskolából. Az Nkt. 58. § (5) bekezdése alapján *tanköteles tanulóval szemben is lehetőség van az iskolából való kizárás fegyelmi büntetés meghozatalára, amely azonban csak rendkívüli vagy ismétlődő fegyelmi vétség esetén alkalmazható büntetési nem.* Sem a rendkívüli, sem az ismétlődő fegyelmi vétség tartalma nem állapítható meg a jogszabályból: a jogalkotó szintén az iskolákra bízta e kérdés részleteinek meghatározását.

Mindezek ismeretében **elemeztem az első és másodfokú fegyelmi határozatot**, amely a tanulóval szemben az *iskolából való kizárás fegyelmi büntetést állapított meg.* Az elsőfokú határozat indokolása szerint a tanuló órai viselkedésével folyamatosan problémák voltak, iskolatársait nemcsak szóban bántalmazta, hanem fizikailag is, tanára kéréseit nem tartotta be, a legmagasabb fokú engedetlenség és fegyelmezetlenség jellemzi. A tanuló törvényes képviselője a fellebbezésében arra hivatkozott, hogy álláspontja szerint az elsőfokú fegyelmi határozatban kiszabott kizárás az iskolából fegyelmi büntetés nincs figyelemmel a fokozatosság elvére, illetve a gyermek BTM-es státuszának megfelelő gyógypedagógiai ellátás és fejlesztés hiányára, és a tanuló bántalmazására. A jogorvoslati kérelmet elbíráló Tankerületi Központ határozatában rögzítette, hogy a tanuló többször is megszegte az általánosan elvárt magatartási szabályokat, továbbá a tanuló által több alkalommal is elkövetett cselekmények közül nem egy minősíthető rendkívüli fegyelmi vétségnek. Ennek alátámasztásául az indokolás hivatkozott a tanuló korábbi kötelességszegéseire és az azokért számos alkalommal kapott osztályfőnöki, ügyeletes tanári és igazgatói figyelmeztetésre, megrovásra és intésre. A másodfokú fegyelmi jogkör gyakorlója nem találta bizonyítottnak a fellebbezésben foglaltakat a tanuló bántalmazásával kapcsolatban, ugyanis „a sérelmezett atrocitások a tanuló aktív kezdeményezése révén, illetve a részvételével zajló konfliktusok során jöhettek létre”. A tanuló különleges bánásmódjának megfelelő ellátás hiánya kapcsán megállapította, hogy a tanuló részére számos formában biztosította a támogatást. Mindezek alapján a másodfokú határozatával a Tankerületi Központ a fellebbezés elutasításáról, valamint az elsőfokú határozat helybenhagyásáról döntött, „mérlegelve az elkövetett cselekmények tárgyi súlyát, a tanuló életkorát, életkörülményeit, valamint a hatályos jogszabályi előírásokat”.

A feltárt tényállás és a vonatkozó jogszabályi rendelkezések ismeretében álláspontom szerint az Iskola a fegyelmi eljárást megelőző magatartási szabályok megsértésekor a rendelkezésemre álló információk alapján nem folytatott fegyelmi eljárást, hiszen csupán az Iskola házirendje szerinti fegyelmező intézkedésekkel élt. Mindebből következően az Iskola a fegyelmi eljárást megelőzően, a tanuló által korábban megszegett magatartási szabályok miatt fegyelmi vétséget sem állapított meg. *A tanulóval szemben tehát az iskolából kizárás fegyelmi büntetés alkalmazásának egyik feltétele, vagyis az ismétlődő fegyelmi vétség megvalósulása nem állt fenn.* A tanköteles tanulóval szemben az iskolából való kizárás büntetés

alkalmazásának másik vagylagos feltétele, hogy a tanuló által elkövetett fegyelmi vétségnek rendkívülinek kell lenni. E feltétel teljesülését sem a fegyelmi bizottság, sem a Tankerület nem vizsgálta, *a másodfokú határozat csupán utalt a rendkívüli fegyelmi vétségre, de a rendkívüliség indokaira, megalapozottságára nem tért ki*, csupán azt rögzítette, hogy az osztálytársak durva, verbális és fizikai bántalmazásával „társai emberi méltóságát, testi épségét és a biztonságos környezetben való oktatás-neveléshez fűződő jogát durván sérti”.

A fentiekből következően a tanköteles tanuló kötelességszegése miatt kiszabott iskolából kizárás fegyelmi büntetés alkalmazásának hiányoznak a jogszabályban előírt feltételei, mivel jogi értelemben véve ismétlődő fegyelmi vétséget a tanuló nem valósított meg. A döntéshozó szervek tévesen fegyelmi vétségként kezelték az iskolai házirend előírásai alapján adott fegyelmező intézkedéseket, a Tankerületi Központ sem észlelte jogorvoslati eljárásában, hogy a tanulóval szemben korábban fegyelmi vétség megállapítására nem került sor. A rendkívüliséget pedig az indokolásban sem az Iskola, sem a Tankerületi Központ nem fejtette ki.

Mindezek alapján megállapítom, hogy az Iskola és a Tankerületi Központ a nem kellően alapos eljárással, a döntések hiányos indokolásával, a téves jogszabályértelmezéssel hozott fegyelmi határozatok vonatkozásában a jogbiztonság követelményével, továbbá – e jogellenes döntés végrehajtása kapcsán – az érintett tanuló oktatáshoz való jogával összefüggő súlyos visszásságot okozott.

A feltárt körülmények szerint – amelyre maga a Tankerületi Központ által megküldött dokumentum mutatott rá – egy másik tanulót fegyelmi szigorú megrovás büntetés mellett az Iskola fegyelmi bizottsága eltiltotta az iskolai buszjárat használatától. Mindezzel összefüggésben hangsúlyozom azt is, hogy az Nkt. 58. § (4) bekezdés a)-f) pontjai taxatív felsorolják a kiszabható fegyelmi büntetési nemeket. Ez alapján fegyelmi büntetés megrovás, szigorú megrovás, meghatározott kedvezmények, juttatások csökkentése, megvonása, áthelyezés másik osztályba, tanulócsoporthoz vagy iskolába, eltiltás az adott iskolában a tanév folytatásától, kizárás az iskolából lehet, tehát fegyelmi büntetésként az iskolai buszjárat használatától való eltiltás nem szabható ki. *Az előzőekre tekintettel megállapítom, hogy az Iskola e másik tanuló ügyében is a jogbiztonság követelményébe ütköző visszásságot okozott.*

2. A tanuló érdekében alkalmazott megsegítési módokkal összefüggésben

A 20/2012. EMMI rendelet 128. § (3) bekezdése kimondja, hogy a nevelési-oktatási intézmény mindennapos működésében kiemelt figyelmet kell fordítani a tanuló biztonságához való jogai alapján a teljes körű egészségfejlesztéssel összefüggő feladatokra, amelyek közé tartozik a c) pont alapján a bántalmazás és iskolai erőszak megelőzése. A 20/2012. EMMI rendelet 131. § (2) értelmében pedig ezzel összhangban az iskola kiemelt figyelmet fordít a nevelési-oktatási intézményben megjelenő erőszak megelőzésére.

A 20/2012. EMMI rendelet 53. § (1) bekezdése alapján a nevelési-oktatási intézményben folytatott tanulói fegyelmi eljárás és a fegyelmi tárgyalás pedagógiai célokat szolgál. Az ombudsmani gyakorlat szerint a fegyelmi eljárás vizsgálatakor éppen ezért *elengedhetetlen a fegyelmi vétség alapjául szolgáló tényállás tisztázásának vizsgálata*. Alapvető fontosságú mozzanat ugyanis, hogy a fegyelmi büntetés megállapítója feltárta-e, hogy az adott gyermeknél a „kötelességszegő” viselkedést pontosan mi váltotta ki, illetve e viselkedés észlelésekor a tanuló felügyeletére köteles iskola mit tett az elvárt magatartási követelmények betartásának elősegítése érdekében.

A fegyelmi tárgyaláson készült jegyzőkönyv szerint a tárgyaláson a tanulóval készült feljegyzéseket ismertették, amelyet a gyermek szülője többször megzavart közbeszólásaival. A rendelkezéseimre bocsátott feljegyzések szerint a tanuló az ebédeltetéseknél kiabál, jön-megy, kergetőzik, a hozzá intézett kéréseket teljesen figyelmen kívül hagyja, visszakiabál,

„gusztustalankodik” az ebéddel, amellyel társait is zavarja. Az óráközi szünetekben, az udvaron folyamatosan verekszik, ha nem akarnak vele játszani társai, hajlamos erőszakosan fellépni velük szemben. Az órai magatartása változó, agresszív, tiszteletlen és fegyelmezhetetlen, ugyan próbál aktívan részt venni az órán, de előfordul, hogy a felszerelését csak többszöri felszólításra veszi elő. A figyelmét nehéz fenntartani, elhagyja a helyét, akár a tanítási óra közepén is veszekszik társával, a szünetben keletkezett konfliktusok feszültségét a tanórákra magával viszi, a vélt vagy valós sérelmekre agresszíven, verekedéssel reagál, sokszor mást hibáztat.

A jegyzőkönyv alapján a tanuló tagadta az ebéddel való „gusztustalankodást”, valamint elmondta, hogy egy társát azért verte meg, mert ő meglökte, védekezésképpen szokott verekedni, esetenként a társai által becsmérő kifejezésekkel illetett családját szeretné védeni. Ennek kapcsán a jegyzőkönyvben rögzítésre került, miszerint az intézményvezető szerint *másodlagos kérdés, hogy a tanuló miért üti meg társait.* A jegyzőkönyv szerint a tanuló és az édesapja szerint is hiába szólna a tanuló a pedagógusoknak egy-egy bántalmazás esetében a visszaütés helyett, ha arra várna, hogy valami történjen, akkor „agyonvernék”, *úgy érzi csak olyankor kapott segítséget, ha éppen egyes pedagógusok voltak az udvaron,* ám a tárgyalás során a tanuló „vállalta” azt, hogy ha sérelem éri, akkor szól azon pedagógusoknak is, akik irányába korábban úgy érezte, hogy nem tudja jelezni azt. Ennek kapcsán a tanulót a gyermek- és ifjúságvédelmi felelős arról kérdezte, mi a garancia arra, hogy azon vállalását, amely szerint a pedagógusoknak szól, ha sérelem éri, be is fogja tartani, tekintettel arra, hogy ilyen esetekben eddig sem szólt a pedagógusoknak, hanem inkább agresszíven lépett fel társai ellen.

Továbbá a tanuló attól is tartott elmondása szerint, hogy ha visszaütés helyett szólna a pedagógusnak, akkor gyengébbnek ítélnék meg. A jegyzőkönyv alapján előfordult, hogy a szünetekben felmerülő konfliktusok a tanórán is folytatódtak, illetve volt példa arra is, hogy a tanórán is nevetett társai rajzain. A gyermek- és ifjúságvédelmi felelős szerint a tanuló *„agresszív önvédelmi mechanizmusa” a fizikai ereje és az ügyessége miatt nagyon nagy kockázat a többi tanulóra nézve.* A jegyzőkönyv szerint *a tárgyalást megelőzően két héttel tanuló az ADHD-val kapcsolatos terápiás kezelését gyógyszeresen megkezdték, ám az eltelt időre tekintettel a szülők elmondása alapján annak hatása még nem volt érzékelhető.*

Az áttekintett jegyzőkönyv alapján megállapítom, hogy a fegyelmi tárgyalás során *a tanuló által kifejtett köteleességszegő cselekmények esetén az azokat kiváltó okot, okokat, így a tanuló társai általi esetleges bántalmazását és BTM-es státuszát, ADHD diagnózisát a fegyelmi eljárás során a fegyelmi bizottság nem vette figyelembe. A tárgyaláson az Iskola részéről részt vevők több alkalommal is jelezték, hogy más tanulók viselkedéséről és büntetésükről nem kívánnak beszélni.* Mindez felveti, hogy *a sorozatos kötelezettségszegő magatartás megelőzése érdekében a tanuló számára biztosított volt-e az állapotát figyelembe vevő intézményi segítség.*

Amennyiben egy tanulónak súlyos, ismétlődő gondja van a magatartásával, az iskolai közösségbe való beilleszkedéssel, akkor az iskolának a gyermek érdekében intézkedési kötelezettsége keletkezik, különösen, ha a problémát iskolán belüli pedagógiai eszközökkel nem tudja megoldani. Ez utóbbi esetben külső szakember segítségét is igénybe veheti, így kezdeményezheti pl. *iskolapszichológus* bevonását, és/vagy a tanuló *szakértői bizottság* általi vizsgálatát, továbbá a gyermekvédelmi rendszer felé jelzéssel élhet.

A 15/2013. EMMI rendelet 22. § (1) és (3) bekezdései alapján, *ha a gyermek, tanuló beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzd* a szakértői bizottság hivatalból, hatósági megkeresésre, szülői kérelemre, vagy a gyermek nevelését, oktatását ellátó iskola kérelme alapján *felülvizsgálati eljárást folytat le.* A 15/2013. EMMI rendelet 23. § (1) bekezdése szerint a szülő a felülvizsgálati eljárást bármikor kezdeményezheti. A szakértői bizottság a szülő kérelmére akkor *köteles* lefolytatni a felülvizsgálati eljárást, ha a hivatalból történő felülvizsgálat óta több mint hat hónap telt el, és a soron következő, hivatalból történő felülvizsgálat időpontjáig több mint hat hónap van hátra. A 15/2013. EMMI rendelet 23. § (4) bekezdése alapján a gyermek nevelését, oktatását ellátó *iskola a felülvizsgálati eljárást –*

tanévenként legfeljebb egy alkalommal – bármikor kezdeményezheti, amelyről – a felülvizsgálat szükségességének indokolásával – a szülőt tájékoztatni köteles.

A Tankerületi Központ megkeresésemre adott válasza szerint a szakértői bizottság több alkalommal vizsgálta a tanulót, amely alapján BTM-es státuszt kapott, a legutóbbi szakértői véleménye 2020. március 23-án kelt. Mindazonáltal a 2022 augusztusában történt, a tanulót ADHD-val diagnosztizáló pszichiátriai vizsgálatot követően *az Iskola a szakértői vélemény rendkívüli felülvizsgálatát a szülővel való egyeztetés alapján nem kérte*, ugyanakkor a legutolsó szakértői vélemény felülvizsgálata csak *közel fél évvel később*, 2023 februárjában volt esedékes. Mindezekre figyelemmel *megállapítom, hogy az Iskola a felmerült új körülmények, így az ADHD-t megállapító diagnózis ismeretében történő tudomásszerzést követően, a gyermek neveléséhez, oktatásához szükséges további segítség megállapítása érdekében kezdeményezhette volna a szakértői vélemény rendkívüli felülvizsgálatát, azonban azt elmulasztotta, ezzel szemben a gyermek státuszából is következhető magatartási problémák miatt fegyelmi eljárást folytatott le a tanulóval szemben.*

A 20/2012. EMMI rendelet 131. § (3) bekezdése alapján abban az esetben, ha a pedagógus a tanuló bántalmazását vagy deviáns viselkedésformákat észlel, az adott osztály vagy tanulócsoport nevelésében, oktatásában közreműködők bevonásával esetmegbeszélést kezdeményez, majd a pedagógusokkal közösen feltárja azokat a lehetséges okokat, amelyek a viselkedés sajátos formájához vezethettek. A konfliktusban érintett gyermekek, tanulók az iskolapszichológus kiemelt segítségével részesülnek. A 20/2012. EMMI rendelet 131. § (4) bekezdése szerint, amennyiben az érintett tanuló vonatkozásában a viselkedési problémák ismétlődő jellegűek, az intézmény vezetője értesíti tanuló esetén az iskolapszichológust, és egyúttal meghatározza azt az időpontot, amikor a gyermek, a tanuló köteles a pszichológus tanácsadásán részt venni.–Ezzel összefüggésben rá kell mutatnom arra is, hogy a Korm. rendelet 35. § (5) bekezdése értelmében az alkalmazott iskolapszichológus létszámát az iskola tanulólétszáma alapján kell meghatározni oly módon, hogy 500 tanulóként egy iskolapszichológust kötelezően kell alkalmazni. Az Oktatási Hivatal adatai szerint az iskola (ideértve valamennyi tagintézményt) tanulóinak létszáma a 2023. június 29-i adatszolgáltatás időpontjában az 500 főt meghaladta, így az Iskolában a tanulói létszám alapján iskolapszichológust kell alkalmazni.

A Tankerületi Központ vezetője válaszában kifejtette, hogy *évek óta fennálló probléma, hogy nincs pályázó az iskolapszichológusi pozíció betöltésére meghirdetett állásokra, így óraadói megbízási szerződés alapján látja el egy-egy szakember a feladatokat több iskola vonatkozásában.* Az intézményvezetőtől kapott tájékoztatás szerint az Iskolában *nincs iskolapszichológus*, a Covid-járványt követően már a Pedagógiai Szakszolgálat sem tudott pszichológust biztosítani az iskola feladatellátási helyein, ezért, ha egy tanulónak pszichológusi megsegítésre volt szüksége, az Iskola a szakszolgálatnál, illetve az ENI-től kért segítséget. A tanuló vonatkozásában 2022-ben így az Iskola az ENI segítségét kérte, azonban az egyeztetett időpontokon a család nem jelent meg.

A Tankerületi Központ igazgatója és az intézményvezető által előadottak kapcsán az ellentmondások feloldására – figyelemmel az Ajbt. hatásköri szabályaira – nincs lehetőségem. Mindazonáltal megállapítható, hogy ugyan a család számára az Iskola több alkalommal felajánlotta a pszichológusi megsegítést, a családterápiát, javasolta a tanuló pszichiátriai kivizsgálását, az Iskolában foglalkoztatott gyermek-és ifjúságvédelmi felelőshöz való hozzáférést, együttműködés hiányában nem lehetett valódi eredményt elérni, az Iskola pedig a további konfliktusok elkerülése érdekében nem kötelezte a tanulót pszichológusi tanácsadason való részvételre. Ezzel együtt azonban az Iskola *gyermek-és ifjúságvédelmi felelőse* részt vesz a különböző konfliktusok kezelésében, így a 2022/2023-as tanévben a tanuló is részt vett egy *mediációs folyamaton* egy régóta húzódó konfliktus kapcsán. A fentiek alapján az Iskolának

intézkedési kötelezettsége keletkezett a viselkedési problémák ismétlődése miatt, így az intézményvezető az érintett tanulót hivatalosan kötelezhette volna az iskolapszichológusi tanácsadáson való részvételre.

Az általános pszichológushiány problémája Hivatalom előtt is ismert, ugyanakkor *az iskolapszichológus hiánya a jelen ügyben alkalmas arra, hogy a tanuló gondoskodáshoz és védelemhez való jogával összefüggő visszásságot okozzon.*

A vizsgált ügyben a Tankerületi Központ tájékoztatása szerint a tanuló magatartásával összefüggésben *több esetmegbeszélésre is sor került, valamint a gyermekjóléti szolgálatnak több alkalommal is jelzést tett az Iskola, több alternatív pedagógiai módszert (pl. Arizóna-program, személyre szabott jutalmazási módszer¹) alkalmaznak, egyéni fejlesztést biztosítanak, az osztályt pedagógiai asszisztens támogatja, valamint minden lehetőséget megragadnak, hogy a pedagógusok, pedagógiai asszisztensek számára a gyermekekkel kapcsolatos konfliktusok kezelését célzó képzéseket biztosítsanak, a tantestület több tagja saját költségén is vállalja azokat (diákrelax, bábjáték, drámapedagógia).*

Mindezek alapján megállapítom, hogy a tanuló megsegítése körében az Iskola ugyan tett erőfeszítéseket, de nem tett meg minden tőle elvárható intézkedést, így a szakértői vélemény rendkívüli felülvizsgálatát nem kezdeményezte az új körülmények ismeretében, valamint a fegyelmi tárgyaláson sem értékelte a kötelességszegés vonatkozásában a kiváltó okokat. E mulasztások pedig önmagukban alkalmasak arra, hogy a tanuló gondoskodáshoz és védelemhez való jogával összefüggő visszásságot okozzanak. Ugyanakkor fontos rögzíteni azt is, hogy a szülők együttműködő magatartása elengedhetetlen, enélkül a gyermek sorsrendezése szinte lehetetlen.

3. Az Iskola intézkedéseivel szemben a fenntartóhoz benyújtott iratokkal, azok elbírálásával összefüggésben

A szülő az Nkt. 37. § (2) bekezdése értelmében az iskola *döntése, intézkedése vagy intézkedésének elmulasztása* ellen – a közléstől, ennek hiányában *a tudomására jutásától számított 15 napon belül* – a gyermek érdekében eljárást indíthat. A szülői kérelem tárgyában az Nkt. 37. § (3) bekezdése alapján a fenntartó jár el, és hoz másodfokú döntést többek között *a jogszabálysértésre vagy az intézmény belső szabályzatának megsértésére hivatkozással benyújtott kérelemről.* A panaszügy elbírálására az Nkt. 37. § (4) bekezdése kijelöli a fenntartón belül azt a személyt is, aki döntésre jogosult. Ez a személy egy állami fenntartású nevelési-oktatási intézmény esetén a fenntartó vezetője.

Amint azt korábban már az AJB-545/2020. számon kiadott jelentésemben is rögzítettem, a szülőknek nem kell tudnia *és nem is várható el tőlük,* valamint a vonatkozó jogszabályok sem teszik kötelezővé azt, hogy a kérelem benyújtója megjelölje, hogy *a sérelmezett intézkedés jogszabályba ütközik-e, vagy annak pontosan melyik szakaszát sérti.* Az Ákr. 38. §-a ugyanis eljárási garanciaként rögzíti, hogy a kérelmet *tartalma szerint* kell elbírálni akkor is, ha az nem egyezik az ügyfél által használt elnevezéssel, megjelöléssel. A kérelem elbírálására jogosult szervnek ugyanis mindenkor tisztában kell lennie a vonatkozó szabályokkal, illetve rendelkezésére állnak az intézmény belső szabályzatai is. A fenntartó pedig *nemcsak az Iskola*

¹ Az Arizóna-program lehetőséget biztosít arra, hogy ha egy pedagógus úgy érzi, hogy a gyermek zavarja az óráját és ezt a zavart nem tudja megszüntetni, lehetősége van arra, hogy szabályozott módon kiküldje a gyermeket az órától, biztosítva, hogy a tanuló felnőtt felügyelete mellett átgondolja a helyzetet, és tervet készítsen a megoldásra. (Forrás: <https://folyoiratok.oh.gov.hu/uj-pedagogiai-szemle/az-arizona-program-avagy-egy-iskola-ahol-szabad-kikuldeni-a-diakot-az-orarol>) A megkeresésre adott válaszhoz mellékelte iratok alapján például az Iskola a pozitív értékelés, a folyamatos motiváció és szóbeli dicséret eszközeit alkalmazta a tanuló személyiségének fejlesztése érdekében, korábban „Smile-s” füzetben sárga-kék-piros színnel értékelték az aznapi magatartását.

által hozott döntésekkel, hanem az Iskolai intézkedésekkel szemben benyújtott szülői kérelmekről is köteles dönteni.

A másodfokú eljárás során a döntéshozót az Nkt. 38. § (3) bekezdésében rögzítettek kötik: *a jogorvoslati kérelem elbírálása során a tényállás tisztázására, a határidők számítására, az igazolásra, a határozat alakjára, tartalmára és közlésére, a döntés kérelemre vagy hivatalból történő kijavítására, kicserélésére, kiegészítésére, módosítására vagy visszavonására az általános közigazgatási rendtartásról szóló törvény (Ákr.) rendelkezéseit kell megfelelően alkalmazni.* A fenntartónak így az eljárása során érvényesíteni kellett a kérelem elbírálásának időpontjában hatályos Ákr. által meghatározott eljárási szabályokat.

A döntés formája az Ákr. 80. § (1) bekezdése alapján lehet *határozat vagy végzés, a hatóság – a törvényben meghatározott kivétellel – az ügy érdemében határozatot hoz.* A döntés legfontosabb tartalmi követelményeit az Ákr. 81. § (1) bekezdése rögzíti. A döntésnek eszerint tartalmaznia kell az eljáró hatóság, az ügyfelek és az ügy azonosításához szükséges minden adatot, a rendelkező részt – a hatóság döntésével, a szakhatóság állásfoglalásával, jogorvoslat igénybevételével kapcsolatos tájékoztatással, felmerült eljárási költséggel –, a megállapított tényállásra, bizonyítékokra, szakhatósági állásfoglalás indokolására, a mérlegelés, döntés indokaira, az azt megalapozó jogszabályhelyek megjelölésére kiterjedő indokolást. Ezen túl az Nkt. 38. § (4) bekezdése alapján a tanuló, a szülő a fenntartónak a jogszabálysértésre hivatkozással benyújtott kérelem, továbbá az érdeksérelemre hivatkozással benyújtott kérelem tárgyában hozott döntését a közigazgatási ügyben eljáró bíróság előtt megtámadhatja. A keresetlevelet a bíróságnál kell benyújtani.

A köznevelés szereplői között *kölcsönös függőségi viszony áll fenn*, ez a helyzet pedig hozzájárul az egyes szereplők jogai érvényesülésének lehetőségéhez. A köznevelési intézményekben a pedagógusok és a gyermekek pozíciója eltér, a gyermekek a pedagógussal szemben függőségi viszonyban állnak. *A gyermekek kiszolgáltatottabbak az esetleges jogsértésekkel szemben, jogaikat kevésbé képesek érvényesíteni.* Éppen ezért az iskola fenntartásáért felelős szervnek különös figyelemmel kell kezelnie a pedagógusok intézkedéseivel összefüggésben benyújtott szülői kérelmeket. A jogszabályokban foglaltaknak megfelelően tisztáznia kell a tényállást, majd meg kell hoznia az érdemi, alakszerű döntését.

A szülő az Iskola intézkedéseit kifogásoló kérelemmel fordult a Tankerülethez. A feltárt tényállás szerint a Tankerület igazgatója a szülői kérelemre *minden alakszerűséget nélkülöző választ adott* a szülő meghatalmazottjának.

A Tankerületi Központ vezetője a megkeresésemre adott válaszában arra hivatkozott, hogy a panaszos által a Tankerületi Központhoz továbbított elektronikus leveleinek tartalma *nem merítette ki a kérelem fogalmát, ugyanis álláspontja szerint nem derült ki, hogy pontosan milyen jogot, jogos érdeket érvényesítene a panaszos*, ezért az Nkt. 38. § (3) bekezdésének az általános közigazgatási rendtartásról szóló törvényre utaló szabályai, *azaz a kérelem elbírálására vonatkozó alaki és anyagi rendelkezések alkalmazása nem merült fel a panaszosnak címzett tájékoztató levél megfogalmazásakor.* Hangsúlyozta azt is, hogy a panaszos heti rendszerességgel kereste meg a Tankerületi Központot, amely megkeresésekre minden esetben érdemi információkat tartalmazó választ kapott.

Mindezek ismeretében az ügyben vizsgáltam, hogy a panaszos szülő által Hivatalomhoz továbbított, a Tankerületi Központnak címzett „kérelmeinek” mi volt a tartalma. A „kérelmek” szerint a szülő sérelmezte, hogy a tanulóval *az Iskola pedagógusai kiabálnak, alaptalanul meggyanúsítják, amelyek következtében szaktanári, igazgatói figyelmeztetéseket kap, négy éve „tanári terrorban tartják”*, illetve a tanuló testvérével is hasonló a helyzet.

Mindezek ismeretében a Tankerületi Központ a szülői kérelem elbírálásakor *súlyosan megsértette a törvényben rögzített eljárási szabályokat*, ugyanis a garanciális rendelkezéseket tartalmazó Ákr.-t nem alkalmazta, miközben az Nkt. 38. § (3) bekezdése tartalmazza, hogy a szülői kérelem elbírálására, mint az iskola döntéseivel, intézkedéseivel szemben benyújtott

jogorvoslati kérelemről való döntéskor a *fenntartónak* az Ákr. hivatkozott rendelkezéseit szükséges az eljárásában alkalmazni, ami biztosítja a döntés bírói felülvizsgálatának tényleges lehetőségét.

Mindezek alapján megállapítom, hogy az eljárási szabályok figyelmen kívül hagyásával a szülői kérelem elbírálásakor a fenntartó Tankerületi Központ a panaszos tisztességes eljáráshoz való jogával, valamint a jogorvoslati jogával összefüggő visszásságot okozott.

Összegzés

Az iskolák fegyelmi eljárást a törvényben rögzített feltételek fennállása esetén folytathatnak, és eljárásuk eredményeként, ha a fegyelmi vétséget megállapítják fegyelmi büntetésként csak az Nkt.-ban meghatározott büntetést alkalmazhatják. A jelentésben vizsgált esetben a panaszos tanköteles gyermekét magatartása miatt az Iskola fegyelmi büntetéssel kizárta az iskolából, ugyanakkor a kizárára – a vonatkozó szabályok szerint – akkor van lehetőség, ha a fegyelmi vétség *rendkívüli vagy ismétlődő*.

A feltárt esetben sem a rendkívüliséget, sem az ismétlődő vétséget nem támasztotta alá az Iskola. Az ügyben az Iskola és a Tankerületi Központ a fegyelmi vétség ismétlődésére hivatkozott, amely jogi értelemben téves megállapításon alapult, hiszen a tanulóval szemben az Iskola korábban nem állapított meg fegyelmi vétséget, hanem csak fegyelmezési intézkedéssel élt. A fegyelmi vétség rendkívüliségére a másodfokú határozat csupán utalt, de a rendkívüliség indokaira, megalapozottságára nem tért ki.

Különösen aggályosnak találtam, hogy a tanuló esetén az Iskola nem járt el fokozott gondossággal, a fegyelmi tárgyaláson nem tárta fel a köteleességszegés vonatkozásában teljeskörűen a tényállást, nem értékelte a kiváltó okokat, a gyermek státuszát, nehézségeit nem vette figyelembe. Mindez felveti azt a kérdést, hogy a sorozatos kötelezettségszegő magatartás megelőzése érdekében a tanuló megkapott-e minden segítséget.

A vizsgálatom során az egyedi ügytől függetlenül arra is rá kellett mutatnom, hogy az Iskola a fegyelmi büntetések formáit szabadon, a törvénytől eltérően értelmezte, azt önkényesen kiegészítette, mikor egy tanulóját eltiltotta az iskolabusz használatától.

A tanuló segítése körében az Iskola ugyan tett erőfeszítéseket, hivatkozott az alternatív pedagógiai módszer alkalmazására, többletsegítség is megvalósult, az osztályt pedagógiai asszisztens segítette, több alkalommal esetmegbeszélést tartottak, jelzéseket tettek a gyermekjóléti szolgálatnak, de *nem tett meg minden tőle elvárható intézkedést a tanuló érdekében*. Iskolapszichológusi tanácsadáson való részvételre nem kötelezte, de az Iskolában nincs iskolapszichológus, ugyanakkor az Iskola több alkalommal próbálta a szülőket rávenni gyermekük pszichológus általi megsegítésére, ám együttműködés hiányában ezek az alkalmak elmaradtak. A szakértői vélemény rendkívüli felülvizsgálatát az Iskola nem kezdeményezte az új körülmények ismeretében, hanem fegyelmi eljárást indított a tanköteles korú tanuló ellen és kizárta az Iskolából. E mulasztások pedig önmagukban alkalmasak arra, hogy a tanuló gondoskodáshoz és védelemhez való jogával összefüggő visszásságot okozzanak.

A szülői kérelem elbírálására vonatkozó eljárás kapcsán a Tankerületi Központ súlyosan megsértette a törvényben rögzített eljárási szabályokat, ugyanis tévesen nem alkalmazta az Ákr. garanciális szabályait, miközben az Nkt. kimondja, hogy a szülői kérelem elbírálására, mint az *iskola* döntéseivel, *intézkedéseivel* szemben benyújtott jogorvoslati kérelemről való döntéskor a *fenntartónak* az Ákr. hivatkozott rendelkezéseit szükséges az eljárásában alkalmazni.

Intézkedéseim

A jelentésemben feltárt, alapvető jogokkal összefüggő visszásság orvoslása, illetve jövőbeni bekövetkezésük lehetőségének a megelőzése érdekében

1. az Ajbt. 32. §-a alapján *kezdeményezem* a Hódmezővásárhelyi Tankerületi Központ igazgatójánál, hogy
 - a) a jövőben valamennyi hozzá érkező szülői kérelmet a vonatkozó jogszabályok szerint, az Nkt. által meghatározott Ákr. szabályai alapján bírálja el és hozzon döntést;
 - b) az egyedi ügyben benyújtott szülői kérelmet az Nkt. és az általa hivatkozott Ákr. szabályai szerint bírálja el és erről is soron kívül értesítse a panaszost;
 - c) a fenntartóhoz érkező szülői kérelmek elbírálásának döntésre való előkészítéséért felelős munkatársa számára írja elő a közigazgatási hatósági eljárások lefolytatásával kapcsolatos továbbképzésen való kötelező részvételét;
 - d) a jövőben fokozott figyelemmel járjon el a jogorvoslati kérelmek elbírálásakor és juttassa érvényre a fegyelmi eljárást és büntetéseket meghatározó garanciális rendelkezéseket;
2. az Ajbt. 32. §-a alapján *kezdeményezem* az Iskola igazgatójánál, hogy a fegyelmi eljárásokat a jövőben, a vonatkozó jogszabályok rendelkezéseinek maradéktalan betartásával és az eljárás céljának egyidejű szem előtt tartásával folytassák le.

Budapest, 2023. az elektronikus dátumbélyegző szerint

Dr. Kozma Ákos